

Til
Regnskapsstiftelsen

Kopi:

KOMMENTARER TIL REGNSKAPSMESSIG BEHANDLING AV YTELSESBASERT PENSJON I OFFENTLIG SEKTOR.

Rogaland revisjon IKS reviderer flere selskaper/foretak (IKS og KF) som fører regnskapet etter regnskapsloven og har sine pensjonsordninger i KLP. Ordningen regnes som en ytelsesplan hvor de ansatte opparbeider rettigheter fra de begynner å jobbe. Det nye fra 2024 er en rettighet for livsvarig AFP for ansatte født i 1963 og senere. Dette anses som en planendring som etter NRS 6 skal resultatføres i endringsåret. Denne planendringen ble ikke inntatt i forpliktelsen i 2024 pga manglende beregningsforutsetninger. Det er i lang tid varslet at planendringen ville bli beregnet i 2025 og at det ville bli en betydelig kostnad.

Regnskapsstiftelsen har utgitt et høringsutkast til veiledning for regnskapsføring av livsvarig AFP. Vår forståelse av dette er at livsvarig AFP skal beregnes og balanseføres.

I oppsummeringen til høringsutkastet framkommer følgende:

«Ytelsesplaner i flerforetaksordninger regnskapsføres kun som ytelsesplan dersom det er mulig å foreta en konsistent og pålitelig allokering av de ulike komponentene av forpliktelsen. Gitt at foretaket inngår i det samme risikofelleskapet for ny offentlig AFP som for ordinær tjenstepensjon, vurderes det rimelig at dersom pensjonsforpliktelser kan fordeles på en pålitelig og konsistent måte for ordinær tjenstepensjon, så kan dette også gjøres for ny offentlig AFP. Veiledningen legger til grunn at effekten av planendringen skal kostnadsføres umiddelbart. Kostnaden kan alternativt føres mot eventuelle ikke innregnede gevinster.»

Det er sendt inn en rekke høringssvar på høringsutkastet til regnskapsstiftelsen. KLP skriver i sitt høringssvar at de har gjort analyser på alle kontraktene i foretaket og finner ingen nøkkel som pålitelig og konsistent allokterer forpliktelsen ut til det enkelte foretak. De avslutter sitt høringssvar med følgende:

«Ettersom KLP ikke kan stå inne for allokeringen og det enkelte foretak er avhengig av leverandørens beregninger og allokering har KLP valgt å ikke levere beregninger der livsvarig AFP er ført som en ytelsesplan til alle private bedrifter med pensjonsordning i KLP.»

NHH er i sitt høringssvar klare på at AFP forpliktelsen bør estimeres og balanseføres de avslutter med følgende:

«Kriteriene for tilstrekkelig informasjon er nå formulert slik at regnskapsavlegger må bevise at forpliktelsen kan innregnes. Etter vår mening burde bevisbyrden vært snudd. Med AFP-ordningen er det opplagt at selskapet har en forpliktelse, og kriteriene i veiledningen (og NRS 6) burde heller legge vekt på at regnskapsavlegger må bevise hvorfor innregning av forpliktelsen gir misvisende regnskap for å kunne unnlate innregning. Bruk av beste estimat ved usikkerhet er et av regnskapslovens grunnleggende regnskapsprinsipper. NOU 1995:30 sier at (side 33). Dersom man unnlater balanseføring av pensjonsforpliktelse, undervurderer balansen selskapets forpliktelser. Selv om det knytter seg usikkerhet til måling av forpliktelsen, kan det likevel være mer relevante med innregning av forpliktelser enn å unnlate innregning»

Gabler skriver i sitt høringsutkast følgende:

«Når det gjelder forpliktelsen, så er det vanlig å fordele denne ut fra avsatt premiereserve i en flerforetaksordning. I starten vil ny offentlig AFP ikke ha noen tilhørende avsatt premiereserve, eller liten. Et alternativ inntil videre vil kunne være å fordele forpliktelsen etter samme forhold som forpliktelsen ellers, dvs. ut fra total premiereserve for alle forpliktelser.»

I oktober 2025 leverte KLP foreløpige NRS beregninger for 2025 hvor AFP forpliktelsen var tatt inn. For de aller fleste selskap var det da en kraftig økning av pensjonsforpliktelsen og en stor økning av kostnaden i form av en planendring som skulle føres over resultatet. I løpet av høsten har KLP snudd, og deres vurdering er nå at de ikke har tilstrekkelig data for korrekt måling og allokering. De har da tatt ut forpliktelsen for livsvarig AFP og de har tatt ut tidligere forpliktelse for gammel AFP ordning slik at planendringen nå blir positiv. De henviser til NRS 6 og høringsutkastet beskrevet ovenfor og mener at AFP forpliktelsen skal regnes tilsvarende som en innskuddsplan uten balanseføring hvor betalingen skal utgiftsføres. Det bemerkes at ved en ordinær innskuddspensjon vil det årlig innbetales pensjonsinnskudd fra arbeidsgiver etter hvert som arbeidstaker opptjener rettighet. Ved KLP's metode vil det ikke kostnadsføres før et utbetalingstidspunkt i etterkant og en vil skyve betraktelige forpliktelser foran seg.

Resultatet av dette er at pensjonskostnaden for de fleste selskapene blir en inntekt framfor en kostnad. Det som tidligere var en kraftig netto pensjonsforpliktelse, har nå for de fleste blitt til en overdekning av pensjon (netto pensjonsmidler). Pensjonsforpliktelsen for livsvarig AFP blir med dette flyttet fra pensjonsgjeld til egenkapital.

KLP har beregnet hele forpliktelsen for livsvarig AFP for alle medlemmer til ca. 62 milliarder kr per 31.12.2025. Det er helt klart at forpliktelsen er reell. Det er da kun et spørsmål om hvordan denne skal fordeles.

For noen foretak er det svært store forskjeller mellom resultat og balanse (hvor AFP forpliktelsen flyttes til egenkapital) for 2025. Vi reviderer foretak hvor forskjellen i pensjonskostnad mellom NRS beregning med og uten forpliktelse AFP utgjør ca. 86 mill. kr hvilket er noe i overkant av 20 % av selskapets totale kostnader. Tilsvarende vil egenkapitalen øke og gjelden reduseres.

Et annet selskap har allerede ført kostnaden for pensjon beregnet i oktober. De lå da an til et negativt resultat på ca. 2 mill. kr. Dersom de benytter ny NRS beregning og fører pensjonskostnaden etter denne vil resultatet bli et positivt resultat på ca. 15 mill. kr.

Egenkapitalen i dette selskapet vil da omtrent bli doblet i forhold til føring med balanseført forpliktelse for livsvarig AFP. Differansen i dette selskapet utgjør omtrent 500.000 kroner per ansatt.

Oppsummert er det vår vurdering at føring av pensjon uten balanseføring av livsvarig AFP ikke gir et rettviseende bilde av selskapenes resultat og økonomiske stilling per 31.12.2025 og vil da slik vi har forstått det ikke være i tråd med regnskapsloven § 3-2a. Denne vurderingen deles av de selskapene vi reviderer.

Når KLP ikke vil beregne eller gjøre et estimat av forpliktelsen for livsvarig AFP har tilnærmet alle selskapene gjort et estimat av forpliktelsen selv. Estimatet på foretakets andel av forpliktelsen for livsvarig AFP er lik foretakets andel av total AFP forpliktelse basert på foretakets andel av premiereservene med tillegg av arbeidsgiveravgift. Dette er en metode som er foreslått av Gabler i sitt høringssvar og som KLP mener kan benyttes for svært store foretak.

1 KONSEKVENSER DERSOM EN FØLGER KLP'S REGLER FOR REGNSKAPSFØRING

Dersom foretakene følger KLP's metode for regnskapsføring vil dette medføre et altfor høyt resultat for 2025. Det vil også medføre en altfor høy egenkapital og vesentlig lavere pensjonsforpliktelse enn hva som er reelt. Det er vår forståelse da at regnskapene ikke viser et rettviseende bilde av foretakenes reelle resultat og økonomiske stilling per 31.12.2025. Regnskapene mister også mye av sin verdi som styringsverktøy for foretaket selv og for eierne.

Dersom pensjonsnoten i regnskapet settes opp i tråd med KLP's beregninger vil den for alle selskapene vise netto pensjonsmidler, mens realitetene er at det for alle vil være en netto pensjonsforpliktelse. Vår forståelse er at dette vil være direkte misvisende.

Enkelte av disse foretakene har relativt lav egenkapital. Dersom en blåser denne opp ved å flytte pensjonsforpliktelsen fra gjeld til egenkapital så ser dette relativt greit ut i regnskapene, men realiteten kan være at foretakene da driver med negativ egenkapital. Det finnes regler for oppdekning av negativ egenkapital i IKS loven § 27.

Et annet poeng her er at andre kommunale pensjonskasser tar inn forpliktelsen for livsvarig AFP i sine NRS beregninger. Dette vil gjøre foretakenes KOSTRA rapportering forskjellig og sammenligning mellom foretak svært krevende. Hvilken metode en benytter her vil også gi utslag på kommunenes selvkosttjenester.

I tillegg vil det være utfordrende i dialog mellom selskapene og tilskuddsgivere/eierkommuner da regnskapet kan oppfattes misvisende.

2 OPPSUMMERT

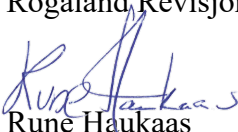
Vår forståelse av regnskapsloven er at regnskapene skal gi et rettviseende bilde av foretakenes resultat og økonomiske stilling per 31.12. Det må således være bedre at KLP lager et estimat av den reelle pensjonsforpliktelsen for livsvarig AFP, framfor å unnlate å foreta beregninger pga. at det ikke er tilstrekkelig pålitelig og nøyaktig. Dersom en unnlater å gjøre et estimat så medfører det i realiteten at den settes til null. Vår forståelse er at dette da bli direkte misvisende.

Dersom det nå utvikles forskjellig praksis rundt om i landet vil dette gjøre måling og sammenligning mellom foretak og tjenester svært krevende. Det vil og påvirke prisen på selvkosttjenester. Videre kan det medføre at foretak i realiteten driver med negativ egenkapital, selv om dette ikke fremkommer av regnskapene.

Vår oppfatning er at NRS 6 bør legge opp til at estimat av forpliktelsen for livsvarig AFP bør gjøres selv om administrator av pensjonstjenesten ikke oppfatter det «tilstrekkelig pålitelig og nøyaktig». En bør gjøre et beste estimat, hvilket vi oppfatter som et krav i regnskapsloven § 4-2. Vi ser det kan være ulike forståelse og faglig krav til estimatet avhengig av om man har aktuarfaglig eller regnskapsfaglig bakgrunn.

Vi viser ellers til NHH's hørings svar som vel tar orde for det samme.

Med hilsen
Rogaland Revisjon IKS

Rune Haukaas
Revisjonsdirektør/
Statsautorisert revisor

Tore Kristensen
Statsautorisert revisor